PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z PRZEDMIOTU PRZYRODA

I. ZASADY OGÓLNE

1. Ocenianie uczniów na lekcjach przyrody dotyczy przyswojonej wiedzy, umiejętności, wysiłku włożonego w przygotowanie prac oraz aktywności na lekcjach.
2. Uczeń ma obowiązek systematycznego i czynnego uczestnictwa w procesie uczenia się przez cały okres nauki.
3. Uczeń ma obowiązek prowadzić zeszyt przedmiotowy oraz nosić potrzebne przybory i materiały dydaktyczne (w tym przyrządy badawcze i obserwacyjne).
4. Nieprzygotowanie do lekcji uczeń powinien zgłosić nauczycielowi jeszcze przed rozpoczęciem lekcji.
5. Wszystkie zaległości spowodowane nieprzygotowaniem do lekcji lub nieobecnością w szkole uczeń ma obowiązek uzupełnić na następną lekcję, chyba że nauczyciel ustanowi inny termin.
6. W ciągu semestru uczeń ma prawo do dwukrotnego zgłoszenia nieprzygotowania do lekcji. Przez nieprzygotowanie rozumiemy: brak zeszytu, niegotowość do odpowiedzi lub brak pomocy potrzebnych na lekcję. Po wykorzystaniu limitu kolejne nieprzygotowanie zostanie odnotowane w dzienniku jako informacja dla rodziców.
7. Każdy uczeń jest oceniany zgodnie z zasadami sprawiedliwości.
8. Wymagania edukacyjne dostosowuje się do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia w przypadkach określonych w **przepisach prawa oświatowego.**

II. FORMY I ZASADY SPRAWDZANIA KSIĄŻKOWYCH ORAZ PRAKTYCZNYCH OSIĄGNIĘĆ UCZNIA

1. **Sprawdziany i badania umiejętności z poszczególnych działów:** Sprawdziany z poszczególnych działów są obowiązkowe. Zapisywane i zapowiadane są z tygodniowym wyprzedzeniem z podaniem zakresu sprawdzanych umiejętności i wiedzy. Jeśli z przyczyn losowych uczeń nie może napisać sprawdzianu z całą klasą, może być poddany sprawdzeniu wiadomości w sposób wybrany przez nauczyciela. Uczeń ma możliwość poprawy pracy pisemnej, jeśli otrzymał niską ocenę (niedostateczną lub dopuszczającą) w terminie nie dłuższym niż 14 dni. W szczególnych wypadkach nauczyciel może określić inny termin (np. z powodu choroby ucznia lub nauczyciela). Prace pisemne można poprawiać tylko jeden raz. Ocenę uzyskaną podczas poprawy wpisuje się do dziennika obok pierwszej oceny uzyskanej ze sprawdzianu.
2. **Krótkie sprawdziany i odpowiedź ustna:** Krótkie badanie wiadomości i umiejętności (np. z 3 ostatnich tematów, trwające ok. 10 minut) nie musi być zapowiadane. Kontrola wiedzy i umiejętności obejmuje wypowiedzi ustne oraz pracę z narzędziami analogowymi i cyfrowymi, mapą, kompasem czy mikroskopem.
3. **Obserwacja pracy ucznia:** Obejmuje przygotowanie pomocy i narzędzi dydaktycznych, zaangażowanie w proces dydaktyczny, realizację badań oraz przestrzeganie zasad bezpieczeństwa podczas eksperymentów i zajęć terenowych.
4. **Informacja zwrotna:** Dopuszcza się ocenianie wiedzy i umiejętności w formie informacji zwrotnej (ustnej lub pisemnej), wskazującej co uczeń robi dobrze, co wymaga poprawy oraz jak powinien dalej się uczyć.
5. Przy ustaleniu rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych nauczyciel może uwzględnić systematyczność, samodzielność i rzetelność wykonywania przez ucznia

nieobowiązkowych prac domowych, a także zaangażowanie w realizację doświadczeń edukacyjnych.

III. TRYB I ZASADY UZYSKIWANIA WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA OCENY KLASYFIKACYJNEJ Z PRZEDMIOTU PRZYRODA kl. IV

- Każdy uczeń ma prawo do poprawy ocen bieżących i przewidywanych ocen klasyfikacyjnych

- Ocenę niedostateczną z umiejętności i wiadomości z poszczególnych działów lub trzech ostatnich lekcji, wypowiedzi ustnych, uczeń może poprawić po uzgodnieniu z nauczycielem w terminie nie przekraczającym 2 tygodni

- Pozostałe oceny, np. za prowadzenie zeszytu, wykonywane zadania nie podlegają poprawie, chyba, że zaistnieją szczególne okoliczności (np. choroba, ważne zdarzenie rodzinne, inne)

- Uczeń, który w terminie nie poprawi oceny- traci prawo do jej poprawy (Uczeń powinien sam zgłosić chęć poprawy oceny)

- Poprawione oceny wpisuje się do dziennika wg wzoru ocena/poprawa

- Ocena wiadomości i umiejętności w formie pisemnej jest obowiązkowa. Nieobecni uczniowie piszą w terminie ustalonym przez nauczyciela w możliwie najkrótszym czasie.

- Ostatni test wiadomośći i umiejętności przed wystawieniem oceny śródrocznej lub rocznej musi być przeprowadzony w takim terminie, aby uczeń miał możliwość poprawy z tego sprawdzianu

- Na minimum 4 tygodnie przed terminem zebrania klasyfikacyjnego Rady Pedagogicznej nauczyciel informuje ustnie lub pisemnie ucznia i rodziców (prawnych opiekunów) o przewidywanej ocenie niedostatecznej

- W przypadku uzyskania oceny niedostatecznej śródrocznej uczeń realizuje bieżące zadania i sukcesywnie zalicza wyznaczone przez nauczyciela partie materiału z zakresu I okresu, koniecznie do otrzymania pozytywnej oceny.

- W przypadku uzyskania przez ucznia oceny niedostatecznej rocznej, rodzice (prawni opiekunowie) ucznia mogą wystąpić do Dyrektora szkoły z prośbą o przeprowadzenie egzaminu poprawkowego zgodnie z zasadami Wewnątrzszkolnego Oceniania (Statut)

- Na tydzień przed terminem śródrocznej lub rocznej klasyfikacji nauczyciel ustala uczniowi przewidywane śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne.

- Uczeń lub jego rodzic/prawny opiekun/ może ubiegać się o otrzymanie wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej i może taki pisemny wniosek złożyć u Dyrektora Szkoły (Statut)

Dział	Dopuszczająca (2)	Dostateczna (3)	Dobra (4)	Bardzo dobra (5)	Celująca (6)
I. Spotkanie z przyrodą	Rozpoznaje składniki ożywione/nieożywione i antropogeniczne;	Opisuje zależności w przyrodzie; wyjaśnia wpływ	Analizuje własne warunki nauki i korzystania z	Łączy wiedzę o skutecznej nauce, higienie cyfrowej i	Spełnia wymagania na 5 oraz integruje

	wymienia czynniki sprzyjające nauce i zasady higieny cyfrowej; odróżnia obserwację od doświadczenia; z pomocą wskazuje pytanie badawcze i wniosek; wykonuje wg instrukcji preparat mikroskopowy oraz używa kompasu.	miejsca pracy, czasu ekranowego i snu na naukę; dobiera przyrząd badawczy; przeprowadza badanie wg planu; samodzielnie robi preparat i orientuje mapę.	urządzeń; samodzielnie dobiera narzędzia i porządkuje etapy badań; dokumentuje badania i odróżnia obserwacje od wniosków; dobiera powiększenie mikroskopu; sprawdza poprawność użycia mapy i kompasu.	rytmie dobowym; samodzielnie planuje i przeprowadza dociekanie przyrodnicze; dostrzega źródła błędów badań; sprawnie łączy pracę z narzędziami i ocenia przydatność danych.	wiedzę w nowych sytuacjach; projektuje własne badanie i ocenia jego ograniczenia; modyfikuje hipotezę na podstawie wyników; tworzy własny plan poprawy higieny cyfrowej.
II. Moja okolica	Rozpoznaje elementy krajobrazu i formy terenu; odróżnia wysokość bezwzględną od względnej; rozpoznaje skały i ich podstawowe cechy; opisuje budowę gleby i jej próchnicę; rozpoznaje pospolite rośliny, zwierzęta i gatunki groźne.	Opisuje krajobraz i czyta obiekty z mapy; oblicza wysokość względną; klasyfikuje skały i porównuje próbki; bada właściwości gleby wg instrukcji i wyjaśnia jej powstawanie; rozpoznaje organizmy po cechach/śladach i przyporządkowuje do grup.	Charakteryzuje krajobraz na podstawie mapy i obserwacji; stosuje pomiary wysokości do porównywania form terenu; bada właściwości skał i uzasadnia podział w tabeli; analizuje pobraną próbkę gleby w terenie; klasyfikuje organizmy i interpretuje ślady.	Łączy informacje z mapy i terenu, wyjaśniając wpływ ukształtowania i skał na krajobraz; planuje porównawcze badanie skał/gleb; ocenia przydatność gleby do upraw; porównuje organizmy po cechach diagnostycznych; przewiduje skutki zmian w środowisku.	Spełnia wymagania na 5 oraz łączy wiedzę geograficzną, geologiczną i biologiczną; projektuje badanie terenowe i dobiera dokumentację; porównuje dane z kilku źródeł; uzasadnia przewidywania zmian w środowisku.
III. Obserwuję zjawiska przyrodnicze	Rozpoznaje pierwiastki, związki, metale/niemetale i mieszaniny; wymienia 3 stany skupienia materii; wskazuje różnice w ułożeniu drobin; nazywa stany i przemiany wody; prowadzi prostą obserwację materii.	Wyjaśnia różnicę między pierwiastkiem a związkiem oraz rodzaje mieszanin; opisuje właściwości ciał stałych, cieczy i gazów; stosuje model drobinowy; opisuje właściwości wody	Klasyfikuje substancje i mieszaniny na podstawie właściwości; stosuje model drobinowy do problemów; planuje i przeprowadza doświadczenie ws. przemian wody;	Łączy właściwości substancji z ich klasyfikacją; sprawnie wyjaśnia zachowanie materii modelem drobinowym; dobiera sposób doświadczenia i interpretuje wyniki; analizuje ciąg przemian wody; wyjaśnia znaczenie	Spełnia wymagania na 5 oraz rozwiązuje nowe problemy dotyczące materii; projektuje doświadczenia z wyznaczeniem zmiennych; interpretuje nietypowe wyniki i wskazuje błędy; tworzy spójne

		w opadach/osadach; wyjaśnia przebieg przemian wody.	przewiduje przebieg przemian pod wpływem temperatury; wyjaśnia wietrzenie mrozowe.	przemian wody dla środowiska.	wyjaśnienia zjawisk fizykochemicznych.
IV. Obserwuję pogodę	Wymienia składniki pogody i przyrządy; przyporządkowuje jednostki i czyta mapę; rozpoznaje wiatr, chmury i zasady bezpieczeństwa podczas burzy; robi prosty pomiar pogody; rozróżnia organizmy stało- i zmiennocieplne.	Opisuje składniki pogody i czyta dane; wyjaśnia mechanizm wiatru; opisuje oznaki burzy; prowadzi krótką tabelę pomiarów pogody; porównuje strategie przetrwania zimy przez zwierzęta (hibernacja, migracje).	Wykonuje serie pomiarów i porównuje z mapą; łączy typy chmur ze zmianą pogody; dobiera zasady bezpieczeństwa do sytuacji burzowej; interpretuje dane meteorologiczne i stawia prostą prognozę; analizuje adaptacje do temperatur.	Analizuje dane pogodowe z kilku dni i wyciąga wnioski; uzasadnia prognozę na podstawie map; ocenia jakość pomiarów i wskazuje niedokładności; wyjaśnia wpływ warunków termicznych na organizmy; planuje obserwację pogody.	Spełnia wymagania na 5 oraz integruje pomiary i wiedzę o zjawiskach; projektuje kilkudniową obserwację pogody; weryfikuje i modyfikuje prognozy na podstawie nowych danych; proponuje bezpieczne działania w stanach zagrożenia.
V. Jak działają organizmy?	Wymienia czynności życiowe i układa poziomy organizacji (komórka–organizm); rozpoznaje organy roślin; odróżnia samożywność od cudzożywności; układa prosty łańcuch pokarmowy.	Opisuje cechy żywego organizmu; wiąże budowę organów rośliny z ich funkcjami; wskazuje czynniki i produkty fotosyntezy; charakteryzuje sposoby odżywiania zwierząt; opisuje łańcuchy pokarmowe z producentem.	Porównuje organizmy pod względem odżywiania i budowy; wyjaśnia skutki uszkodzenia organu rośliny; interpretuje wynik doświadczenia z fotosyntezą; uzasadnia podział zwierząt ze względu na pokarm; przewiduje skutki zmian w łańcuchu pokarmowym.	Łączy wiedzę o budowie i funkcjach życiowych; analizuje wzajemne powiązania organów rośliny; odróżnia wynik od wniosku w doświadczeniu z fotosyntezą; analizuje sieci pokarmowe; porównuje przepływ materii i energii.	Spełnia wymagania na 5 oraz wyjaśnia nowe sytuacje biologiczne; projektuje badanie wpływu czynników na roślinę; rozwiązuje złożone problemy w zależnościach pokarmowych; tworzy schemat fotosyntezy i obiegu materii.
VI. Jak działa moje ciało?	Wymienia układy narządów człowieka; wskazuje składniki pokarmowe na	Wyjaśnia współpracę układu kostnego i mięśniowego;	Analizuje współdziałanie wielu układów narządów;	Wyjaśnia, jak zaburzenie pracy jednego układu wpływa na cały	Spełnia wymagania na 5 oraz integruje wiedzę o anatomii

	etykiecie; rozpoznaje narządy oddechowe i krwionośne; opisuje rolę mózgu, zmysłów i etapy życia; zna zasady higieny, profilaktyki i zagrożenia uzależnień.	omawia rolę składników odżywczych; odróżnia wymianę gazową od oddychania komórkowego; omawia zmysły i dbanie o wzrok; charakteryzuje dojrzewanie i rolę szczepień.	porównuje etykiety i wybiera zdrowsze produkty; wyjaśnia powiązanie tlenu, krwi i uwalniania energii; stosuje zasady higieny i dbania o zdrowie; analizuje drogi szerzenia patogenów i skutki uzależnień.	organizm; komponuje zbilansowany posiłek na podstawie etykiet; interpretuje schematy krążenia i wymiany gazowej; ocenia sytuacje ryzyka zakażeń/uzależnień.	i zdrowiu; analizuje złożone sytuacje wysiłku i żywienia; krytycznie ocenia informacje zdrowotne; projektuje akcję edukacyjną promującą zdrowie.
VII. Życie na lądzie	Opisuje warunki życia na lądzie; wyróżnia warstwy i typy lasu; rozpoznaje grzyby i zasady zachowania w lesie; rozpoznaje rośliny/zwierzęta łąki; odróżnia ekosystem naturalny od pola uprawnego.	Wyjaśnia przystosowania do życia na lądzie (poruszanie, tlen, woda); przyporządkowuje organizmy do warstw lasu; opisuje znaczenie grzybni; charakteryzuje przystosowania traw; opisuje znaczenie roślin okopowych, zbóż i hodowli.	Porównuje przystosowania organizmów lądowych; wiąże strukturę lasu z warunkami panującymi w warstwach; tworzy łańcuchy pokarmowe lasu/łąki; wyjaśnia retencyjne znaczenie łąk; porównuje las, łąkę i pole.	Wyjaśnia zalety anatomiczne organizmów lądowych; analizuje wpływ lasu na lokalny klimat; porównuje ekosystemy naturalne i sztuczne; przewiduje skutki ingerencji człowieka w ekosystemy lądowe.	Spełnia wymagania na 5 oraz rozwiązuje nowe problemy ekosystemów lądowych; projektuje terenową obserwację lasu lub łąki; analizuje wielokierunkowe skutki zmian środowiskowych; proponuje działania proekologiczne w okolicy.
VIII. Życie w wodzie	Opisuje cechy środowiska wodnego; odróżnia wody płynące od stojących i wskazuje elementy rzeki; rozpoznaje biegi rzeki; wyróżnia strefy jeziora; bierze udział w prostym projekcie wodnym.	Wyjaśnia wpływ gęstości, oporu i światła na organizmy wodne; charakteryzuje system rzeczny; przyporządkowuje organizmy do biegów rzeki; przyporządkowuje organizmy do stref jeziora; wyjaśnia znaczenie zbiorników	Porównuje środowisko wodne z lądowym pod kątem oporu i tlenu; porównuje rzekę i jezioro; analizuje wpływ głębokości na rozwój roślinności; samodzielnie wykonuje zadanie w	Łączy cechy fizyczne wody z budową ryb i ssaków; przewiduje zmiany flory/fauny wzdłuż biegu rzeki; wyjaśnia rolę retencyjną jezior; planuje badanie lokalnych wód; ocenia wyniki projektu i proponuje ochronę wód.	Spełnia wymagania na 5 oraz integruje wiedzę o ekosystemach wodnych; projektuje przedsięwzięcie proekologiczne ws. wody; analizuje konsekwencje przekształcenia rzek/jezior; przekonująco prezentuje wnioski

		retencyjnych.	projekcie wodnym.		i ograniczenia badań.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności w podstawie programowej, wykazuje lekceważący stosunek do przedmiotów.

Opracowała: Anna Witek